

Közösségi attitűd, civil szervezetek és szerepük Átányon

Community activities, civil organisations, and their role in the village of Átány

Gerencsér Ilona¹ – Bálint Csaba²

¹kutató – AKI Agrárközgazdasági Intézet / researcher – Institute of Agricultural Economics

²kutató – AKI Agrárközgazdasági Intézet; adjunktus – Budapesti Corvinus Egyetem, Fenntartható Fejlődés Intézet / researcher – Institute of Agricultural Economics; assistant professor – AKI Corvinus University of Budapest

Absztrakt

A tanulmány Átány helyi társadalmát, valamint a helyi társadalmi együttélés jellemzőit ismerteti. A vizsgálat fő témái a helyiek saját közösségük, a településükön megvalósult fejlesztések és a közösségi élettel állnak kapcsolatban. Ezen kívül bemutatja az átányiak véleményét civil szervezeteikről, továbbá azt is, hogy mennyire ismerik ezeket a szervezeteket. A tanulmány elkészítéséhez szükséges információk dokumentum-elemzés, nyilvánosan elérhető adatbázis, a lakosság körében végzett kérdőíves felmérés, valamint a közösség életéről ismerettel rendelkező személyekkel készült interjúk segítségével álltak rendelkezésre.

Abstract

The study describes the local society of Átány and the characteristics of local social coexistence. The main themes of the study are related to the local people's own community, the developments in their municipality and community life. It also presents the opinions of the people of Átány about their civil society organisations and their level of awareness of these organisations. Information for the study was obtained through documentary analysis, a publicly available database, a questionnaire survey of the population, and interviews with people familiar with community life.

Bevezetés

A vidéki térségek, illetve települések történeti, kulturális hagyományai, a helyhez kötődést, a valahová tartozás érzését hivatottak elősegíteni, amelyek kialakítják az ott élők közösségét. A jól működő közösségről feltételezzük, hogy tagjai mentálisan egészséges, fizikailag aktív, inspirált személyek, akik nyitottak a változások kínálta lehetőségekre és felismerik a problémák megoldásában betöltött saját szerepüket. Készek mozgósítani a feladatok megoldására a közösség tagjait. A közösségek működése meglehetősen összetett, mivel egyszerre kell mind a gyorsan változó gazdasági, technológiai, mind pedig a társadalmi környezet változásaira reagálni. Napjainkban az is látszik, hogy ezeknek a feltételeknek a helyi közösségek ma már egyre nagyobb energia-befektetéssel tudnak csak megfelelni.

Az elmúlt évtizedben számos helyi közösség a kor kihívásai mellett felismerte településének különleges és egyedi adottságait, hagyományait, a helyi munkaerő sajátos képzettségét, és azt is

tudatosították, hogy kulturális adottságaik segítségével előnyhöz juthatnak más régiókkal szemben. Kiemelt fontosságúvá vált azoknak a tényezőknek, belső erőforrásoknak a felkutatása, amelyek egy-egy terület önállóbb gazdasági és társadalmi fejlődéséhez, fejlesztéséhez járulnak hozzá (Káposzta et al., 2015; Nagyné Molnár, 2013; Goda-Kassai, 2011; Kovács, 2018). A belső erőforrásokhoz való viszony, illetve az erőforrások egyik alakítója az adott közösségben lévő kultúra, helyi identitás. Ez a területhasználat, a természethez való viszony, a közösségben való részvétel alakítója, a helyi stratégiák formálója és ezek által a helyi gazdasági és társadalmi fejlődés meghatározó tényezője (G. Fekete, 2010). A térségi szereplők együttműködése, közös gondolkodása jótékonyan hat a közösségekre és erősíti mind a helyi, mind pedig a térségi identitást (Hanzel és Kassai, 2014).

A fejlettséget mérő, pusztán gazdasági alapokon nyugvó mérési megközelítés több új fogalommal egészült ki, mint például a humán fejlettség, életszínvonal, boldogság, amely ismérvek a társadalmi tőke jellemzői. Új dimenzióként tekinthetünk az egészségre is, mivel „egészség nélkül nincs fejlődés, nincs jövő” (Bálint, 2016: 100). Mindezek fejlesztése legalább annyira hozzájárulhat a helyi társadalmak minőségi működéséhez, mint a gazdasági fejlődés.

A fejlesztési célok és irányok kijelölésénél fontos szempont mind a célcsoport, mind pedig a célok végrehajtásában közreműködők képzettségi szintje, korösszetétele. A vidéken élő lakosság (kor)összetétele meglehetősen sokat változott az elmúlt ötven évben. A gazdasági problémákon túl nehézséget jelent az elöregedés, és jelentkezett a gettósodás is. Ez utóbbi tipikusan a kisebbségben élő cigány kultúra képviselőire jellemző.

A cigányság – ez az évszázadokon keresztül vándorló, saját hazával nem rendelkező nép lényegében nem asszimilálódott semmilyen kultúrába. Ennek okát részben a saját identitásuk megőrzésében találjuk. A saját hagyományaik, a külvilágtól, többségtől való határozott elkülönülés az asszimilációt lehetetlenné tette. A csoport-identitás mindig az egyéni érdekek felett állt, és ez adta az erőt a cigányság számára. Identitásuk megőrzéséhez nagymértékben hozzájárult a többségi társadalom idegenkedése, elzárkózása is (Kemény et al 2014).

A cigányság több mint 60%-a mai is rurális környezetben él, egyre inkább szegregátumokban, elkülönülve a többségi népségtől. Túlnyomó többségük az ország hátrányos helyzetű, recessziós északi, északkeleti (51%), Dél-dunántúli (20%) régióiban él. Arányuk szerint felülreprezentáltak Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés és Baranya megyékben. (Kemény et al., 2004). A szegregátumok negyede a településeken belül, kétharmada a települések határában található (Domokos, 2010). Gyors számbeli gyarapodásuk és földrajzi térnyerésük csaknem minden DK-európai országban fokozza a többségi társadalom érzékenységét az átalakuló együttélés kérdéseit illetően (Süli-Zakar, 2013).

A közösségépítésnek az egyik fontos célja pontosan a bizalom kiépítése az adott közösség tagjai, illetve a közösség és intézményei között. Ennek megvalósításában a településvezetők ilyen irányú tevékenysége mellett, az egyén szerepe legalább ennyire fontos. A vezetők egyik informális közösségformáló eszköze lehet adott településen a helyi hagyományok fenntartásának ösztönzése. A további közösségformáló szegmenseket a helyi egyesületek, civil szervezetek testesítik meg, illetve azok a személyek, akik mind a belső, mind pedig a külső (emberi) erőforrásokat mozgósítani képesek. A belső erőforrások aktivizálásán a lakosság, míg a külső erőforrásokon elsősorban a pályázati források elnyerése értendő.

Jelen tanulmány fő célja az Átányon élők közösségi életének, illetve belső erőforrásainak bemutatása. A kutatás az alábbi központi kérdések mentén épült fel:

1. A helyiek milyennek látják saját közösségüket?
2. Hogyan élnek meg közösségi életüket?

3. Mennyire tartják fontosnak közösségük fejlesztéseit?

A települést több szempontból is kettősség jellemzi. Kedvező forgalmi helyzetű, kedvező turisztikai adottságnak számít a Tisza-tó közelsége, ugyanakkor klasszikus belső periférián található és a hátrányos helyzet számos problematikája is megfigyelhető (Molnár, 2014). A helyi közösség vizsgálata azért is ígérkezik izgalmasnak, mivel Átány társadalma sem egyveretű. A település lakossági összetételében – bár statisztikai értelemben nem bizonyítható, de a korábban kisebbségben lévő cigányság ma már a legkörültekintőbb becslések szerint is a népesség minimum felét jelenti.

Anyag és módszer

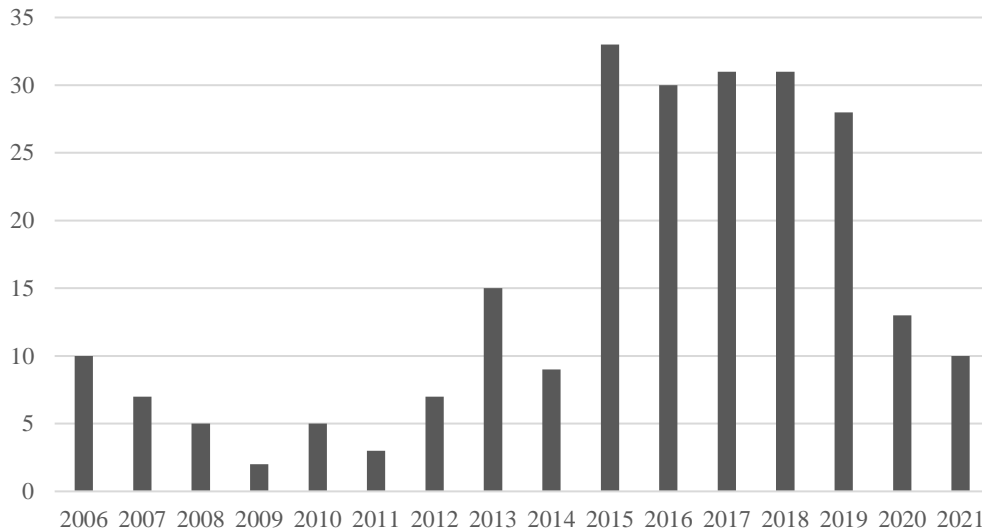
A kutatás részben Molnár Melinda és Kassai Zsuzsanna Átányhoz kapcsolódó korábbi kutatására, illetve az elérhető statisztikai adatbázisok elemzésére épül. A helyi közösség jellemzőinek bemutatása félig strukturált interjúk - amelyek a településen található nyugdíjas civil szervezet, a református egyház, valamint a település jelenlegi vezetőjével készültek-, valamint a kutatás részét képező több témát érintő kérdőív segítségével valósult meg. A közösség vizsgálata mind kvantitatív, mind pedig kvalitatív úton összegyűjthető jellemzők felhasználásával történt. A kvantitatív mutatók elemzése elsősorban a rendelkezésre álló KSH adatbázis segítségével történt.

Átány általános társadalmi jellemzői

Közösségi színterek

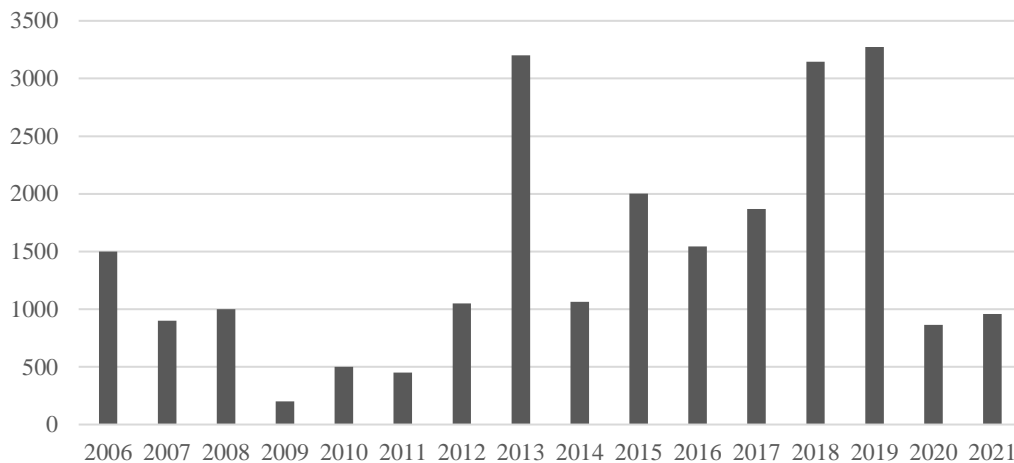
Az összetartó közösség kialakulásának szükségszerű feltétele, hogy rendelkezésre álljanak olyan helyszínek, ahol a közösség tagjai bizonyos időközönként, vagy rendszeresen találkozhatnak, programokat, rendezvényeket valósítanak meg együtt. Szinte valamennyi magyarországi településről elmondható, hogy az egyik meghatározó közösségi színtere a művelődési ház, amely az évek során vagy vesztett közösségformáló szerepéből, vagy új funkciókkal egészült ki. Az épületen belül kialakított közösségi terek, színpaddal rendelkező előadóterem teszi alkalmassá a civil kezdeményezések, és egyéb programok lebonyolítására. A Fél Edit nevet viselő művelődési ház szerves részét képezi a település életének. Közösségi színtérnek tekinthető a sportpálya is, ahol vasárnaponként a helyi futballcsapat mérkőzéseire látogathatnak ki a falubeliek (interjú Jámbor Dénes polgármesterrel).

Az identitás megőrzése, a közösségépítés az egyházi tevékenységek gyakorlásán keresztül is megvalósulhat. Az egyház közösségépítő szerepét a településen a szakrális ünnepek alkalmával töltheti be (interjú Ferenczi Zoltán lelkésszel). (Erről részletesebben olvashatunk Kovács Cs. J. 2023 tanulmányában). Kíváncsiak voltunk, hogy a megkérdezettek közül hányan gyakorolják hitéletüket. A megkérdezettek 66 százaléka a falu egyházi közösségeit nem tartotta fontosnak és mindössze 55 százalékuk volt tagja ilyen közösségnek. A válaszadók több mint fele (60%) nem jár rendszeresen templomba és a hitét sem gyakorolja. A rendszeresen járók heti gyakorisággal teszik ezt, illetve otthon imádkoznak. A Covid járvány alatt a rendszeresen templomba járók száma jelentősen lecsökkent és azóta sem állt vissza a korábbi látogatottsági arány. Sokan az interneten elérhető istentiszteletekre hivatkozva nem járnak a templomba, amely azonban nem helyettesíti/pótolja a közösségi életet (interjú Ferenczi Zoltán lelkésszel).

1. ábra. Kulturális rendezvények száma (db)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

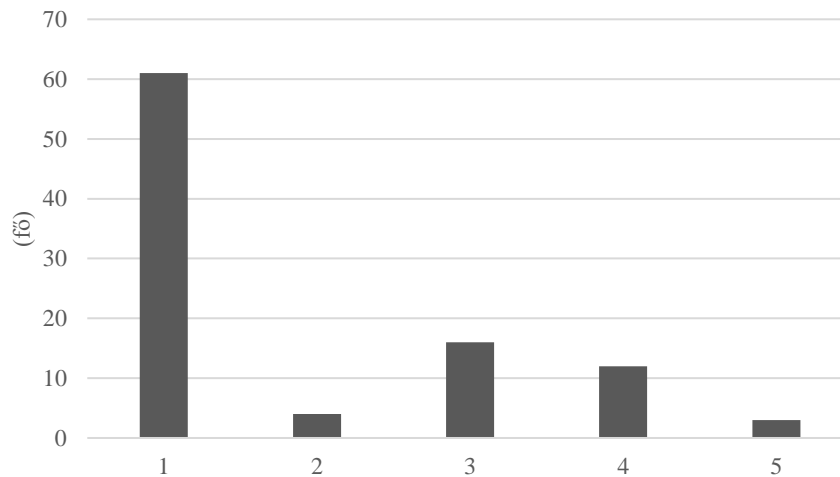
2. ábra. Kulturális rendezvényeken részt vevők száma (fő)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A közösséghez való tartozás megélésének további terei lehetnek azok a kulturális rendezvények, amelyeket vagy az önkormányzat, helyi intézmények (óvoda, iskola) vagy a civil szervezetek szerveznek (interjú Jámbor Dénes polgármesterrel). Jellemzően ezek az események az országos ünnepek helyi leképezései. Ezek a közösségi helyszínek lehetőséget biztosítanak a szűkebb rokoni vagy akár baráti társaságon kívüli, társadalmi kapcsolatok megélésére. Az 1. és 2. ábrák az Átányon megrendezésre kerülő rendezvények és a résztvevők számát szemléltetik. Látható, hogy a rendezvények száma megháromszorozódott, a résztvevők száma pedig megduplázódott az elmúlt hat évben. A Covid-19 járvány természetesen ezen a területen is éreztette hatását a vizsgálat utolsó két évében.

A kérdőíves felmérés eredményei meglehetősen érdekes eredményt hoztak általában a szórakozási lehetőségek megítélésével kapcsolatban. A számos megrendezésre kerülő közösségi esemény ellenére a nyilatkozók közel háromnegyede érzi úgy, hogy Átányon nincs megfelelő szóra-

kozási lehetőség (lásd 3. ábra). A válaszadók 68%-a az 1-től 5-ig terjedő skálán egyesre vagy kettesre minősítette a helyi rendezvényeket, ami igen kedvezőtlen arány. A megkérdezetteknek 17%-a közepest adott és az „elmegy” kategóriába sorolta a helyi rendezvényeket. Ezek a számok arra engednek következtetni, hogy a meglévő rendezvények nem találkoznak a helyiek igényeivel és nem elégítik ki az itt élők szórakozási elképzeléseit a nyilatkozók állítása szerint. A roma lakosság jellemzően nagycsaládosok, ők inkább családi körben élik meg a közösségi életet, de a falunapon ők is részt vesznek (interjú Jámbor Dénes polgármesterrel).

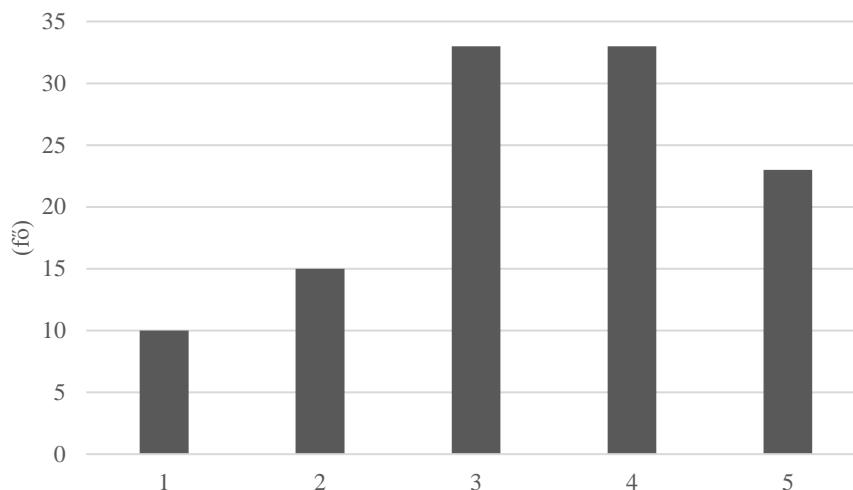
3. ábra. A szórakozási lehetőség megítélése (1-től 5-ig terjedő skálán)

Forrás: A kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

A faluközösség jellemzői

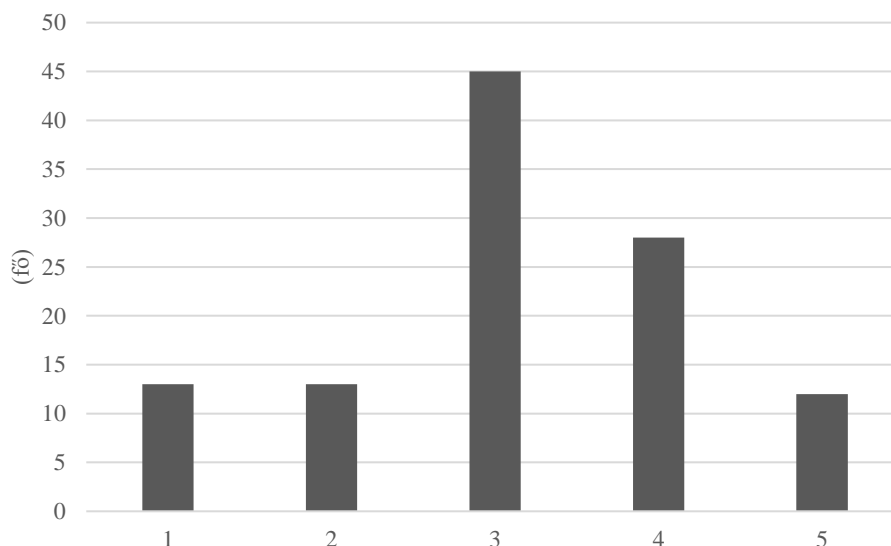
A közösség vendégszerető, ugyanakkor amennyiben valaki ide költözik - éppen az erős helyi identitás miatt - időre van szükség a közösségbe való beilleszkedéshez. Alapvetően jól működnek a bizalmi kapcsolatok, segítik egymást az emberek. Természetesen ez a bizalom nem egyetemes, a falu minden tagjára kiterjedő. Mindenkinek vannak szorosabb kapcsolatai, másokkal pedig lazább viszonyban vannak (interjú Ferenczfi Zoltán lelkésszel), de a kapcsolattartás milyensége függhet a társadalmi rétegtől is, ahová az emberek tartoznak, és településrésztől is, ahol élnek. Hagyományosan erős a szomszédsági kapcsolat, bár mióta utcáról utcára kicserélődőben a lakosság, így ez némileg megváltozott (interjú Jámbor Dénes polgármesterrel).

A helyiek önmagukról, valamint a település jövőjéről alkotott általános megítélésére is kíváncsiak voltunk. A válaszadók közel háromnegyede (62%) nyilatkozott úgy, hogy Átányon az emberek alapvetően megértik egymást (lásd 4. ábra). Hasonló arányban (65%) nyilatkoztak pozitívan a település kedvezően alakuló jövőjéről is.

4. ábra. „Átányon az emberek megértik egymást” megítélése (1-től 5-ig terjedő skálán)

Forrás: A kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

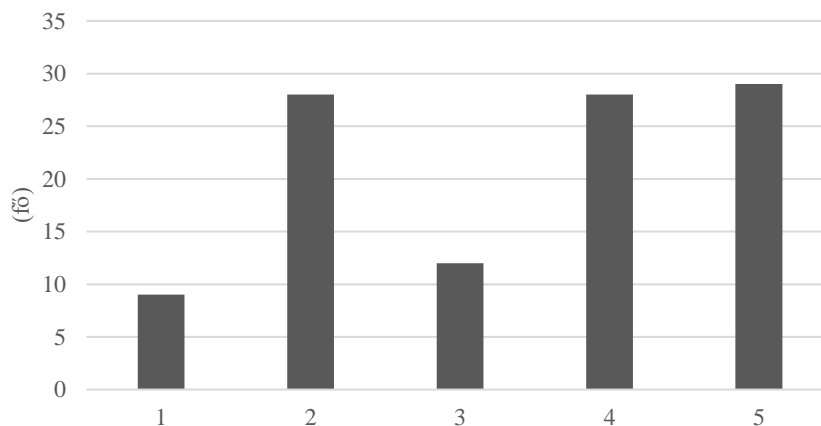
5. ábra. A cigány-magyar együttélés megítélése (1-től 5-ig terjedő skálán)

Forrás: A kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

Javult a korábbi kutatás eredményeihez képest a cigány-magyar együttélés megítélése is. Míg 2014-ben inkább negatív volt a nyilatkozók döntő többsége (68%-a), addig a legutóbbi felmérés eredményei éppen ennek az ellenkezőjéről tettek tanúbizonyságot (5. ábra). A közepesnek minősítők száma ugyan 21 százalékról 41 százalékra nőtt, viszont az elégedetlenek aránya 68 százalékról 24 százalékra csökkent. Ennek ellenére a falu magyar tagjai sokszor előítéletesek a helyi cigánysággal szemben (interjú Ferenczfi Zoltán lelkésszel). A település vezetője hangsúlyozta, hogy külön és hangsúlyosan figyelnek arra, hogy sem etnikai alapon, sem más formában a településen belül ne legyenek szembenálló csoportosulások (interjú Jámbor Dénes polgármesterrel).

A településen élők azzal az állítással, hogy az itt élők rendelkeznek-e helyi közösségtudattal a válaszadók több mint fele (54%-a) alapvetően vagy teljes mértékben egyetértett (6. ábra). A megkérdezettek több mint egynegyede (26%-a) nem ért egyet ezzel az állítással. Ezt támasztották alá az interjúkban elhangzottak is. Igen, az átányi identitás nagyon erős, még abban az esetben is

meghatározó tényező marad a helyiek életében, ha az illető elszármazik. Jó példa erre, hogy a más településen élők Átányon kereszteltetik meg gyermeküket, noha ezt jelenlegi lakóhelyükön is megtehetnék (interjú Ferenczfi Zoltán lelkésszel). A másik példa az erős átányi tudatra korábbi évekre vezethető vissza. 50 évvel ezelőtt a párválasztáskor 90%-ban csak átányi fiatalok házasodtak össze egymással, más településről nem választottak párt maguknak (interjú Jámbor Dénes polgármesterrel).

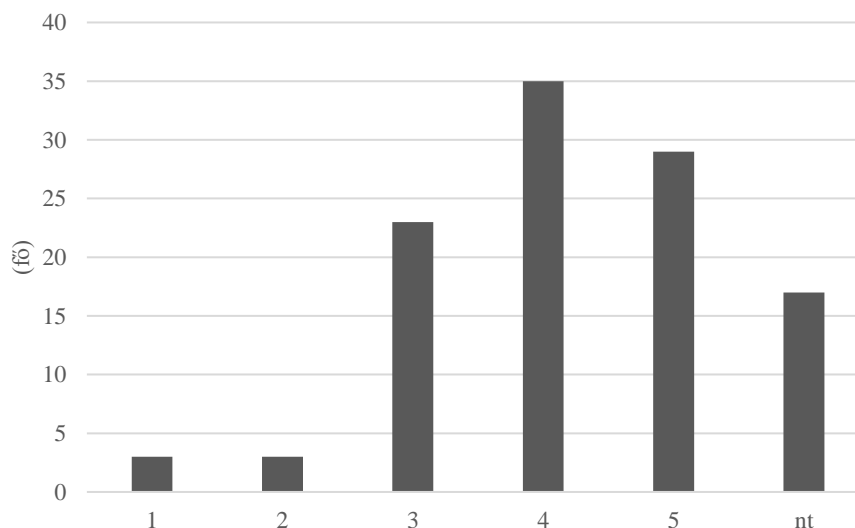

6. ábra. „Az (Átányon) élők rendelkeznek helyi közösségtudattal.” (1-től 5-ig terjedő skálán értékelve)

Forrás: A kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

Bár a hagyományok fontos részét képezik Átány életének, azokat a közösség javára átörökíteni hatalmas munkát és anyagi erőforrást kíván.

7. ábra. Hagyományörzés ápolása Átányon (1-től 5-ig terjedő skálán értékelve)

7. ábra. Hagyományörzés ápolása Átányon (1-től 5-ig terjedő skálán értékelve)

Forrás: A kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

Korábban láthattuk, hogy annak ellenére, hogy csökkent mind a rendezvények, mind a résztvevők száma, a nyilatkozók a hagyományörzés ápolását egyértelműen pozitívnak ítélték (7. ábra). A válaszadók a helyi hagyományok őrzését alapvetően jónak tartják (58%). Mindössze a válaszadók

15 százaléka nem tudta megítélni a kérdést. A nyolc évvel korábbi átányi kutatás eredménye ezen a területen valamivel kedvezőbb volt. Akkor a megkérdezettek 74%-a értett teljes mértékben egyet ezzel az állítással, és a nyilatkozók csupán 9%-a nem vélte fontosnak a hagyományőrzést és nem értett egyet a közösségi életben betöltött szerepével. Roma hagyományőrzésről érdemben nem beszélhetünk. A zenei vonal is kihalt a településen, megszűnt a cigány-zenekar. A roma fiatalokat sajnálatosan nem igazán érdekli a roma kultúra (a zenélés sem) (interjú Jámbor Dénes polgármesterrel).

A civil szervezetek létét még a hagyományőrzésnél is kedvezőbbnek ítélték az átányiak. A válaszadók 90%-a tartja fontosnak a civil szervezeteket a településen. A faluban 11 civil szervezet működik papírforma szerint, de ténylegesen nyolc. A jelenleg működő nyolc civil szervezet közül a válaszadók 24%-a a Nyugdíjasokért Alapítványt nevezte meg, mint általa ismert civil szervezetet, második helyen a hagyományőrök álltak (17%). Előbbi egyesület számos rendezvény résztvevője, együttműködő partnere volt és jelenleg is aktívan tevékenykedik. Kassai (2014) kutatásában szintén az első helyen szerepelt a nyugdíjas alapítvány, akkor a válaszadók 27%-a azonosította a legismertebbnek. A második legismertebb szervezet a hagyományőrök (22%) voltak 2014-ben is. Az alábbiakban a legtevékenyebb Átányi Nyugdíjasokért Alapítvány bemutatására kerül sor.

Az idősek ügye: Átányi Nyugdíjasokért Alapítvány

Az Átányi Nyugdíjasokért Alapítvány vezetője az 1998-as alapítás óta Bedécs Kálmánné. Az alapítvány elsődleges célja pénz- vagy természetben nyújtott adománnyal támogatni a hozzá segítségért forduló időskorúakat, képviselni őket, kapcsolatot tartani az állami, önkormányzati és civil szervezetekkel és egyéb intézményekkel. Cél a nyugdíjasok életszínvonalának emelése, az egészséges életmód és egészséges táplálkozás elősegítése, az időskorúak kulturális, hagyományőrző tevékenységének, szabadidejük hasznos eltöltésének támogatása különböző programok, kirándulások szervezésével. Az alapítvány küzdeni kíván a szociális ellátás kiszélesítéséért, továbbá az elszegényedés és a szociális hátrányok mérséklése érdekében. A pandémia előtt a szervezet a nyugdíjasok mintegy 50-60 tagú közösségének nyújtott segítséget, ez jelentősen lecsökkent a Covid-járvány miatt, azonban az interjú időpontjában már kezdett újraéledni az aktivitás.

Az alapítvány – első átányi civil szervezetként – hiánypótl a település életében. Az idősek klubjának működtetése nem tartozik a kötelező önkormányzati feladatok közé; ebből kifolyólag nincs állandó önkormányzati finanszírozás mögötte. Az alapítvány tevékenységét 1%-os felajánlások, pályázati források, eseti (önkormányzati) támogatások fedezik, illetve előfordult, hogy a kedvezményezettek gyűjtötték össze a pénzt valamilyen konkrét célra. Az önkormányzat ingyen biztosítja a helyiségeket a szervezet foglalkozásaihoz, rendezvényeihez. A kezdetektől igénybe vettek pályázati forrásokat, azonban ma már nehézséget okoz a pályázatok menedzselése.

Az alapítvány szorosan együttműködik a Gondozási Központtal: ez nemcsak a közös programokban, de az egymás segítségében is megnyilvánul. A központ tevékenysége a Szocvt.¹ rendelkezéseinek megfelelően három alapszolgáltatásra épül: területi házi segítségnyújtás, étkeztetés, idősek klubja. Az idősek klubja a saját otthonukban élők részére biztosít hétköznap napközbeni tartózkodást, étkezést, lehetőséget a társas kapcsolatok ápolására, szolgáltatások igénybevétele, szervezett programokon való részvételre, valamint tisztálkodásra, mosásra, vasalásra, illetve házi orvosi vizsgálatra. Az intézmény működési feltételeinek biztosításához az akkor még öregek napközi otthonaként ismert szolgáltatás létszámát kellett „feltölteni”, hogy az így kapott

¹ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

magasabb fejkvóta-finanszírozás lehetővé tegye a normatívából való fenntartást. Az alapítvány hathatós közreműködésével, szervező munkájának segítségével először 20, majd 40, később 50 férőhelyes klubot sikerült kialakítani, utóbbi révén lehetőségessé vált az ebédlő pályázati forrásból történő felújítása is. Az ismertetett munkamegosztásban az ellátó intézmény a normatívából és pályázatból fenntartott szolgáltatási infrastruktúrát, a civil szervezet pedig az idősek ügyének társadalmi, lakossági megerősítését biztosítja. A Gondozási Központ és az alapítvány évek óta együttműködik a Svájci-Magyar Alapellátás-fejlesztési modellprogram keretében indított egészségmegőrző programmal is.

A Gondozási Központon kívül az alapítvány jó kapcsolatot ápol az önkormányzattal, az óvodával, az iskolával és a református egyházzal. Azon túl, hogy a szervezet a nyugdíjasoknak közösségi, kulturális, szabadidős, szemléletformáló, készségfejlesztő programok széles körét nyújtja, a helyi társadalom fiatalabb tagjainak, a családoknak is programlehetőséget biztosít. Megtörténik a találkozás és kölcsönhatás a generációk között. A nyugdíjasokra lehet számítani, jól mozgósíthatóak. Egyes programokat más települések részéről is érdeklődés kíséri. Az alapítvány állandó meghívottja a Nyugdíjas Parlament Országos Egyesület közgyűléseinek. Vezetői üzemeltetik „A másik Átány” és az „Átányi emlékek és képek” Facebook oldalakat.

Az idősgondozás és a nyugdíjas alapítvány közös munkájának eredménye, hogy míg régen az öregek napközije gyakorlatilag szegény volt, mára megváltozott a szemlélet, sikerült legyőzni az előítéleteket és tiszteletet kivívni az idősek ügyének, az idősek klubjának például többé „nincs szociális otthon jellege”, ahogyan Bedécs Kálmánné fogalmazott.

A jövőt illetően rengeteg a kérdőjel. Ottjártunkkor még nem látszott, hogy az alapítvány irányítását kik fogják átvenni. Az is kérdés, hogy a jövőbeli kedvezményezetteknek egyáltalán milyen nyugdíjellátásra van esélyük. A jövő minden bizonnyal a szociális alapú idősellátás, ehhez azonban időskorúak bentlakásos intézményére volna szükség, és többszintű ellátásra. Nem kizárható az önkormányzaton (és az alapítványon) túl az egyház szerepe sem mindezek megvalósításában.

Tapasztalataink szerint azonban a helyiek csak töredékesen ismerik a civil szervezeteket, így a nyugdíjas alapítvány aktivitását is. Ráadásul a Covid-járvány némileg elszoktatta az embereket a közösségtől. Az emberek, főleg a fiatalabbak igényei is változnak, amellyel nehéz lépést tartani.

Elgondolkodtató, hogy miközben a válaszadók 90%-a tartja fontosnak a civil szervezeteket a településen, ugyanakkor több mint háromnegyedük (77%) mégsem tagja egyik helyi civil szervezetnek sem. Tehát más fontosnak ítélni és benne tevékenykedni. Az arányok a 2014-es kutatási eredményekhez képest javultak, amennyiben akkor a válaszadóknak csak a 69 százaléka szerint voltak fontosak ezek a szervezetek a faluban (Kassai, 2014). A civil szervezeti tagság is némileg javult a korábbi 67 százalékról 77 százalékra.

Az önkormányzat minden segítséget megad a helyi civil szervezeteknek. Korábban anyagi támogatást is nyújtott (évi 50-100 e Ft-ot). Ma a segítség inkább az intézményi háttérben, illetve a pályázati előfinanszírozásban (kamatmentes kölcsön formájában) nyilvánul meg. Továbbá abban, hogy az önkormányzat a művelődési házat, a sportpályát, a közösségi házat ingyenesen biztosítja. Rendezvények esetén a konyhán önköltséges tarifával készítik el az ételt, ha a civil szervezet olyan programot szervez, ahol étkezést is biztosít. Tehát inkább célirányos támogatások vannak: kirándulások alkalmával, vagy civil pályázat esetén (interjú Jámbor Dénes polgármesterrel).

Összefoglalás

A településen több civil szervezet is működik, amelyek működését a helyiek fontosnak és szükségesnek tartják, mégis kevesen tagjai ezeknek a szervezeteknek. Kevés közülük az, amelyik igazán benne él a köztudatban. A jövőben a civil szervezetek ismertségén, népszerűsítésén érdemes lenne javítani, illetve a közösségi életben nem annyira aktívok megszólítása is cél lehet.

A közösségi megmozdulások száma és látogatottsága a Covid-19 járványt követően visszaesett. Ez nemcsak Átány esetében tipikus jelenség. Ezek a folyamatok ugyanakkor nem kedveznek a közösségeknek, a bizalom-épülésnek. Ennek ellenére a helyiek kedvezőnek ítélték meg az egymással való kapcsolatokat, benne a cigány-magyar együttélést is.

A református egyház, mint közösségformáló szereplő jelen van a falu életében, de szerepe sok vonatkozásban átalakult, melyről Kovács Cs (2023) tanulmánya részletesebben is szól.

Irodalomjegyzék

- Bálint Cs. (2016): Egészségügyi helyzetkép Egercsehiben *Acta Regionis Rurum*, 10: 100–111.
- Domokos V. (2010): Szegény-és cigánytelepek, városi szegregátumok területi elhelyezkedésének és infrastrukturális állapotának elemzése. Budapest: Ecotrend Bt. NFÜ. In: Szabóné Kármán J. (2013) *A magyarországi roma/cigány értelmiség historiográfiája, helyzete, mentális állapota*. Doktori értekezés Pécsi Tudományegyetem.
- G. Fekete É. (2010): A kultúra funkciója a helyi stratégiákban. In: Török József (szerk.) (2010): *Közművelődési Nyári Egyetem 1999-2008. Válogatás a 10 év előadásaiból*. Szeged: Csongrád Megyei Népművelők Egyesület. pp. 363-372.
- Goda P. – Kassai Zs. (2011): A 2004-2010 közötti gazdaság- és regionális fejlesztő operatív programok összehasonlító kistérségi vizsgálata. *Gazdaság & Társadalom*, 3(2): 93-110
- Hanzel E.- Kassai Zs. (2014): A helyi társadalom vizsgálata Zsobokon In: Farkas, Tibor; Kassai, Zsuzsanna (szerk.) *Zsoboki tanulmányok*. Gödöllő, Magyarország: Szent István Egyetemi Kiadó, pp. 69–84.
- Kassai Zs. (2014): A civil aktivitás jellemzői Átányon *Acta Regionis Rurum*, 8: 50–61.
- Káposzta J.– Ritter K.– Kassai Zs. (2015): Hungarikumok területi jelentőségének vizsgálata, különös tekintettel a pálinkára. *Tér és Társadalom*, 29(4): 139–153.
- Keményi I. – Janky B. – Lengyel G. (2004): A magyarországi cigányság 1971–2003. Budapest. Gondolat Kiadó–MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet In: Szabóné Kármán J. (2013) *A magyarországi roma/cigány értelmiség historiográfiája, helyzete, mentális állapota*. Doktori értekezés Pécsi Tudományegyetem.
- Kovács Cs. J. (2018): Termékmárkázás Komlósán = Product branding in Komlóska. *Acta Regionis Rurum*, 12: 68–77.
- Kovács Cs.J. (2023): A református egyház vallási közössége és helyzete Átányban. *Acta Regionis Rurum*, 17: 98–107.
- KSH (2023): Éves településstatisztikai adatok <https://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> Letöltés: 2023. 02.18.
- Molnár M. (2014): Az átányi falukutatás. *Acta Regionis Rurum*, 8: 3–9.
- Nagyné Molnár M. (2013): Factors of successincase of local society. In: *Deturope: Central European Journal of Tourism and Regional Development*, 5(3): 63–70.
- Süli-Zakar, I. (2013). A cigányság integrációjának szociálgeográfiai követelményei. *Közép-Európai Közlemények*, 6(1–2), 150–167.

Szabóné Kármán J. (2013) *A magyarországi roma/cigány értelmiség historiográfiája, helyzete, mentális állapota*. Doktori értekezés Pécsi Tudományegyetem.

Egyéb forrás

KSH (2023): Éves településstatisztikai adatok <https://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> Letöltés: 2023. 02. 18.

Interjúalanyok:

Bedécs Kálmánné, Átányi Nyugdíjasokért Alapítvány

Ferenczfi Zoltán, Református lelkész

Jámbor Dénes, Polgármester

1. kép. Fél Edit Községi tér

2. kép: Családban élni

3. kép. Élet a falu utcáin

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International license:
CC-BY-NC-ND-4.0.

A cikkre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: CC-BY-NC-ND-4.0.